

Sárospataki
Iszapági Közlöny

Főszerkesztő:
Gergely János

Társzerkesztők:

Martin Miklós

Molnár Kálmán

Felelős szerkesztő:

Tóth Ferenc

Hegy József

Csathó József

TARTALOM:

Karácsony . . . — Samu István: Két éjszaka dicsősége. — Martin Miklós: Szívkeresés. — Tóth Ferenc: Most is a Krisztus vagy. (Vers.) — K. J.: Jézus a theologusnak. — Gergely János: Jórám látása. — Dr. Panka Károly: Régi pataki diákegyesületek és azok kiadványai — Bakos József: Jött a tél . . . (Vers.) — Szabó Lajos: Timotheussal a magyar vizeken. — Tóth Lajos: Emlékezem . . . — Tóth Ferenc: Ha valaki ide jőne . . . — ifj. Marton János: A jubiláns Szabó Dezső. — Szabó Lajos: „Eb ura fakó.“ (Vers.) — Irodalom. — Művészet. — Diák adomák. — Hirek. — Szerkesztői üzenetek.

Megjelenik július és augusztus kivételével havonta egyszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Sárospatak. — Kollégium.

Előfizetés:

Egész évre . . . 4 pengő
Félévre . . . 2 pengő

tül az arra szorulóknak? vagy ott állok a szegény pásztorokkal remegő és reszkető szívvvel, de hallelujákat énekelve? vagy ott állok Herodes mellett bosszút esküdve, felkészülve anyagiakért minden jó gyűlöletére? vagy ott állok Máriával, alázatosan és hálákat adva, hogy az újjáteremtő Isten engem elvetett ismét kegyelmébe fogadott?

Igy nem jó lenne elvégezni magunkban a számadást, mert aligha billenne valamerre a mérleg. A valóság az, hogy az emberek nagyobb részének semmi olyan különöset nem jelent a karácsony.

Vannak érzelmes természetű lelkek, akik előtt gyönyörűség a békés csendben fehérlő mező, a sűrű pelyhekben szállongó hó, a csillogó karácsonyfa, az örömtől ragyogó arcok; költők számára olyan jó gondolat a szeretet testté létele, a mennyleszállása s a többi; a lányokat eltölti a legátus várás boldog izgalma; a diák számára aranykeretes nap, mert vakációt teremt; sokszor még a hívőnek kiáltott ember számára is csak annyi, hogy új ember fog beszélni régi dolgokról, amit ünnepi ruhában dukál végighallgatni, jól megbírálni, a hangját megdicsérni s a salláriumot feljebb szállítani. Azonfelül éppen olyan közönségesen mulnak el a pirosbetűs napok, mint bármelyik vasárnap, de azzal a biztos tudattal, hogy elég tétetett az Istennek.

Ha tehát így magunkból kiindulva keresnénk, semmi szükségét nem látnánk a karácsonynak. Ilyen oldaláról nézve, a karácsony nem pótolhatatlan. Hiszen a gyertyákat máskor is meg lehet gyújtani, hiszen vakációt máskor is kaphat az ember, legátussal is lehet alkalomadtán találkozni. De a karácsonyt, ha elmúlt, visszavarázsolni nem lehet. Egészen az értelem világánál nézve is. Lehetetlen lenne valóra váltani az ismeretes adomát, mikor az egyszери lelkész két héttel azután tartja, elfoglaltsága miatt a pünkösdi ünnepét. Karácsony pótolhatatlan. Micsoda nagy lelki meghatottságot teremt az ember lelkében az a tudat, hogy ebben a pillanatban a világ minden keresztyéne Krisztus születésén ujjong; hogy ez a pillanat az idők teljességének pillanata; hogy az én adventi napokban felrázott lelkem számára ebben a pillanatban hull a bünbocsánat alá — s a többi.

Milyen más lenne az egyes és a közös ember élete is, ha egy ilyen ünnepen nemcsak úgy felületesen, de öntudatosan szembe tudnánk nézni azzal a karácsonnyal; hogy nem hiába adta az Isten ezt a napot és nagy célja volt azzal, hogy karácsonyteremtsen. Hozzá akar jönni, hogy én is hozzá menjek. Hozzá akar jönni talán mások szeretetén keresztül, talán templomok áhítatában, talán szavakban, gondolatokban. S akar jönni, talán épen rajtunk, egy egy sze-

rető tekintetben, egy-egy bünbocsájtó szóban, talán valami ember-szerető tetteben, de valamiben akar. Jönni akar. Hogyan tudom, hogy az én haragos tekintetem nem Heródes munkája-e, ki mások lelkében a megszületett Krisztus ellen tör. Isten jönni akar. Hozzám és rajtam keresztül, Ezt megérezni és ezzel számolni a karácsony első feladata.

Tehát hála Istennek a kellő nem az, ami a való, de ugyanakkor jaj, hogy a való még nem a kellő.

Ez utóbbi körül mozog most már az advent és a karácsony.

Advent a reádöbbenés ideje, karácsony az ellentét elosztatásának pillanata. Felelet az Isten kegyelmére. Isten szavára -- emberi szó. Isten megcsókolja szerelmében a végest, az ember a végtelent. Az így felfelé néző ember szemei előtt megnyílt a karácsony misztériuma. Ez a legszebb és a legáldottabb karácsonyi ajándék.

~~~~~

Két éjszaka dicsősége.

I. Mózes 28 : 10—18

Lukács 2 : 8—14.

Csodálatos, boldog sejtelmekben zúgó szent éjszakák!

Terhes felhőktől sötét az egyik, csillagok ezreitől fényes a másik. Szomorú holtra fáradt bujdosóra borul rá, mint nehéz, sötét fátyol az egyik, újszülött ártatlanságára mosolyog a másik s mint ezüst lepel hull a jászol-bölcsőre. A hontalanság fájó sóhaja száll bele az éjszakába az egyikén, angyali karok éneke tölti be a másikat.

Beérseba pusztájában, elhagyott árvaságban megy Jákob Mesopotámia felé, míg ráhull a nehéz, sötét éjszaka. Sem kunyhó, sem sátor, még csak egy fa sincs sehol, amely lombjával betakarná, csak fojtó, süket csend és a néma pusztaság. „És vőn egyet annak a helynek kövei közül és feje alá tevé és lefeküvék azon a helyen.“ A csend körül fogta, mint egy tenger és szomorú mesét suttogott fülébe: hogy ime nincs senkije, akinek panaszkozhatna, hogy megvigasztalódjék, nincs aki megérezné mély fájdalomát és megosztaná vele. Csak a szél, az éjszakába suhanó szél duruzsolt körülötte, míg álmodó szemei álomra csukódtak.

Óh, milyen jó is az, ha lecsukódó pilláink elől eltűnik, mint egy átröpülő álommadár, ennek a világnak minden szenvedése, hitetlen rohanása és megjelenik egy másik, egy új világ dicsőségbe hulló békés boldogsága, ahová csak a lélek tud elröpülni boldog, sejtelmes szárnyalással.

Jákóbra is csak addig nehezült a kínos egyedüllét, míg ébren volt. Amint elszenderült, a hontalan bujdosó álmot látott: „Ime egy lajtorja vala a földön felállítva, melynek teteje az eget éri vala és ime az Istennek angyalai fel- és alájárnak vala azon.“

Megszűnt tehát egyedülléte. Angyalsereg röpdösött fölötte Isten jósága mosolygott le a megnyílt égből. Égi zsolozsma zendült bele szívébe és az Atya arca sugárzott le reá. A kietlen puszta meleg hajlékká, édes otthonná változott. És hallatszott az ígéret: „Ezt a földet, amelyen fekszel néked adom és a te magodnak.“

Boldog, szent álomlátás!

Jákób lelke adventi lélek volt! Bujdosásába, árvaságába boldogreménység csillogott be. Várta, kereste és végre is megálmodta, hogy ő diadalmas gyermek lesz. Lehangzott hozzá az áldott szózat, belezúgott a szívébe, átjárta és megremegtette, mint egy óriási kiáltás az erdők csendjét: Te benned és a te magodban áldatnak meg a föld minden nemzetségei.“

Mily gyönyörűséges ígéret! Lelkében egyszerre mennyei világgossággal gyultak fel az alvó reménységek, a halvány sejtelmek pompás színben szökkentek. Hát hogyne, mikor milliók életének áldásai szunnyadnak ott, megvalosulásra váró álmodással.

Bele csillogott már az ő magányos, bus éjszakájába a betlehemi csillag dicsőséges fénye. Megtétetett a felséges ígéret, hogy eljön majd az az áldott idő, mikor ráborul a földre a menny, amikor föl-emelkedik a föld az égig. Amikor majd Jákób álomlátása örök valóságban ragyog fel. Ebbe a sötét éjszakába bele sugárzott már a betlehemi éjszaka áldott virradata. Zengett már az angyali karok örök himnusza: „Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek és e földön békesség és az emberekhez jóakarát.“

Óh, dicsőséges, szent éjszaka!

* * *

Amit Jákób keresett és várt, amiről sejtelmes álmokat álmodott, az egy csillagfényes éjszakán lett dicsőségbe szőtt valóság.

Betlehem mezőire ezüsfényű holdsugár hull. Békés pásztorok őrzik nyájaikat s néznek álmodozva az éjszakába. Olyan volt az este, mint egy aranyhaju, csodálkozó királyleány. Ugy hullott le a homály a vidékre, mint egy nagy, szelid védelem. Mintha töredezett zsoldár hangokat sodort volna a szellő. A csillagfényben úszó ég öléből lassu permetezéssel béke és jóakarát hullott a földre. A pásztorok szíve boldog sejtelmekben remegett. Talán már pihenésbe is szende

rültek, mikor vakító fényességgel tűnt fel egy fényes csillag, amely nappali fényt hullatott a mezőre. A pásztorok remegve néznek e szokatlan jelenségre s talán el is futnának, ki tudja hová, ha az Úrnak angyala szelid szóval nem szólna hozzájuk, hogy megnyugtassa őket, amitől aztán olyan boldog békesség ömlik szívékre. „Ne féljeteK, mert ime hirdetek nektek nagy örömet, mely az egész népnek öröme lészen. Mert született nektek ma a Megtartó, ki az Úr Krisztus a Dávid városában.“

És egyszerre csodálatos változás megy végbe a pásztorok lelkében. Ezek az egyszerű emberek megérzik, hogy valami nagy, szent dolog történt most a földön. Kigyul arcukon az öröm pirja, szívékben a szeretet és békesség fája virágba borul. A fényözönben angyalok serege hullámoz és mennyei zoltár hangja tölti be a léget. Felülről égi dallam hull a szívekre és egyesülve a mindenség szimfoniájával vissza csap az égre, hogy áldja és magasztalja a szeretet Istenét, aki elküldötte az ő szerelmes Fiát, a dicső Királyt, az áldott Orvost erre a vérrel öntözött, bűnnel borított világra.

És az a vezérlő csillag egyre tündöklök és egyre hullatja fényözönét. Fényessége minden más csillagot tul ragyog. Benne mosolyog az Atya képe, azért oly csillogó. Áldás hull belőle, atyai áldás, sugara azért oly simogató. Aztán elindul, hogy vezesse a pásztorokat, kiknek szívében az örökkévalóság illata terjeng. Végre megáll egy kis istálló felett. Mikor a pásztorok bemennek, már ott tündöklök, a GyermeK feje körül, mint glóriás fény. A GyermeK arcáról fényeső hull szerteszt, amely betölti az istállót és a pásztorok szívet.

Óh, áldott jászol-bölcső!

Nem csak egy gyermek szendereg benne. Ott szunnyadnak egy új világ csodái. Mennyei öröm, mennyei béke, egy egész örökkévalóság tündöklök ki belőle. Megszámlált könnyecseppek, felírt sóhajtások virrasztanak benne. Angyalok szárnyuhogásának szele éri a belépőket s körüllegi őket egy mennyei szerelem hullámverése.

Óh, dicsőséges éjszaka, melyben egy új élet hajnala dereng!

Szentséges éjszaka, mikor lehajolt a földre a menny és fölemelkedett a föld az égig. Hogy szállott alá az Istennek lelke erre a lélek nélküli világra, mint valami hulló csillag. Utját áldás és béke, megbocsájtás és szeretet borította virágba. Hogy telt meg az adventi nép szíve az öröm és boldogság italával csordultig. A világ, amely csak a siring tartott, amelyben sem igazság, sem bocsánat nem volt, de amelyben annyi békességre vágyó szív élt, annyi szomjuhozó lélek várt megelégtülésre: egyszerre, hogy megteljesedett az örök élet gon-

dolatával. A könnyörtület és békesség hulláma öntötte el a sziveket. A szomjuhozók mennyei italt kaptak, amelytől nincs többé szomjúság. Óh, mennyi örömkönnny, mennyi nagy boldogság mosolyog abból a jászol bölcsöböl, mint mennyei rózsaszírom.

Áldott hajlékot készítő szent Gyermekek!

Alig lépett az életbe, már is áldást hozott. Megnyitotta és megmutatta az utat, mely az Atya szívéhez vezet. Azonban ez az út a Golgothán keresztül, egy vérrózsákkal borított kereszt alatt vezet. S ez a kereszt azé az ártatlanul mosolygó Gyermeké. Már ott sötétlik mögötte. De túl a hegyen, túl a csillagokon, egy boldog fényes hajlék kapui vannak kitarva a fáradt bujdosó előtt. Reád váró, áldott otthon. És ezt az a békésen szendergő szent Gyermekek készítette.

Testvérem! A te lelked is adventi lélek, mint egykor a Jákóbé. Remegve, félve keresed és várod, mikor gyul fel a betlehemi csillag dicső fénye szomorú, bús szivedben. Nézz csak bele a Beérseba pusztájának sötétségébe. Jákób egy csillagtalan, bús éjszakán álmodta meg, hogy kiválasztatott. Te feléd csillagfényes éjszaka integet. Benne mosolyog egy kedves, szelid Gyermekek arc, attól oly fényes. Rád kacag. Hiv. Érted jött. Csak teéretted. Téged keres és vár. Öleld magadhoz, aztán borulj le előtte.

De valahányszor karácsonyfa gyertyafénye hull arcodra, jusson eszedbe Jákób magányba borult éjszakája. Jusson eszedbe, hogy vannak, akik egyedül, árván, üres szívvel virrasztanak karácsony éjszakáján. És ezekért a szomorú szívű emberekért ejtsél egy könnyet és mondjál egy könnyörgő imádságot. Meglátod, hogy karácsony estéd szebb, ragyogóbb lesz. Ugy érzed, mintha minden fény szivedből hullana, amely elárasztja ezt a ködbe borult világot. Ugy érzed, mintha megnyílt rózsaszírom lenne a szived, amelyből kimosolyog egy kedves, szelid Gyermekek arc, a Jézus arca.

Óh, áldott, dicsőséges, szent éjszaka!

Samu István

~~~~~

Szívkeresés.

Nagy pelyhekben hullongált a hó. Vastag hólepel borította a földet. A kis vidéki vasútállomás petróleumlámpája bágyadt fényt sugárzott az este homályába. Szép téli idő volt a földön karácsony küszöbén.

Fenn az égből angyalok tanakodtak az emberek felől: vajjon

érdemelnek-e karácsonyi ajándékokat? Két táborra szakadtak. Nem tudtak megegyezni. Mit csináljanak? Hogyan döntsék el a vitát? Megkérdezték a többi égi lakosokat, de azok is eltérő feleletet adtak. Úgy határoztak végeredményben, hogy mindkét pártból kiküldenek egy egy olyan angyalt, akinek jó szeme van az emberi jó vagy rossz tulajdonságok meglátására, haladjanak együtt és így érvényes véleményt alkothatnak, ha csak egy parányi szép vonást találnak is: erediménynek számít.

A két kijelölt angyal elindult és a hópehely hullásával szálltak alá a nagy csöndes kékségből. A kis vidéki vasútállomáson értek földet, melyet azért is alkalmasnak találtak a vizsgáladásra, mert csak egy váróterme volt.

Tarka volt az utasok tömege, sokan tartózkodtak az állomáson. Volt köztük csizmás falusi ember, nagykendős asszony, katona, cselédleány, diák, kalapos nagysága, meg fényes, keménykalapos úr is -- amint az állomáson szokott. Csaknem mindenki hóna alatt csomagocská volt, kinél nagyobb, kinél kisebb.

Az angyalok élesen figyelték az embereket. Nem tetszett nekik, hogy oly nagyon elkülönülnek egymástól. Lám az a keménykalapos úr nem is néz rá arra a szegény öreg bácsira, aki közvetlen mellette vesződik egy nehéz batyuval. Az a katona meg, csak a szemrevaló cselédleányokat nézi nagy kujonkodással. A nagyságos asszony is ugyancsak huzódik amellől a menyecske mellől, aki nagy írigykedve nézi az ő prémes bundáját... Idegenek ezek itt egymáshoz. Pedig ha máskor nem is, de most az egyszer, a szeretet éjszakájának küszöbén összetalálkozhatnak, megfoghatnák egymás kezét és közös öröm érzete tölthetné be a lelküket. Hiszen a Megváltó rangkülönbség nélkül, minden embernek megszületett. De nem. Az emberek most is olyanok, mint máskor. Csak magukat szeretik, a más ügye nem érdekli őket. Nem arra gondolnak, hogy milyen karácsonya lesz másnak, hanem arra, hogy ők mint töltik majd el. Nem gondol senki a nála szegényebbre, se a sok nyomorgó embertársra. Hiába, a nagy tömegben nem nyílik meg mások számára az emberi szív.

A két angyal búsan összenézett: Nem jó helyen kereskedünk. Másfelé kell indulnunk. Vegyük szemügyre a magánlakásokat, meg a szeretetegyleteket. Ott majd lesz szeretet.

Be is járták a városka magánlakásait, egyesületeit, pislogó méccstől világított kunyhótól -- fényes lakosztályokig minden helyet. Alkalmatlan időben kereskedtek. A karácsony előtti gondok elnyomták a tiszta szeretet feltörését. Ezek foglalták le az embereket. Még a pap

is, akit íróasztala mellett találtak, predikáció-tárgyként kezelte a szeretetet és emiatt nem érezte át. Másutt még ily formában sem találták azt.

Egymásután hunytak ki a lángok és minél kevesebb helyen találtak még fenlevőket, annál bizonyosabbra nőtt a meggyőződésük: romlott az ember születésétől kezdve, hiába áldozott érette életet Krisztus a kereszten.

Mikor már nem találtak világot, visszatértek az egyetlen helyre, ahol égett a lámpa: az állomásra. Búsulva ültek egy fapadra és fáradtan tekintettek körül

A váróteremben kevesen tartózkodtak. Összesen hatan voltak, akik az éjféli vonatra vártak. A padok alatt meg a tetején csomagok heverték. Egy jól öltözött városi asszony, egy iparosember forma férfi, meg egy szegényes parasztasszony a leánykájával fázosan húzódtak össze, más két férfi a terem tulsó oldalán szunyókált kényelmetlen helyzetben. No ezeknél jobb helye van annak a kis kutyusnak, mely az úriasszony ölében ül és füleit hegyezi. Mintha csak értené, hogy róla foly a társalgás. Az iparosember meg az úriasszony beszélgetnek, talán csak unaloműzésből:

Higyje el, nem is lenne értelme az életemnek, ha ez a kis kutyám nem volna. Úgy szeretem ezt a rongyos kis állatot. Harminc pengőért vette Pesten a férjem. Tudja, ott sétáltunk a Múzeumkertben, mikor egy padnál nagy csődület támadt. Odamentünk. Egy fiatalember kis fehérszőrű kutyát mutogatott. Olyan elragadó volt. Képzeld el, hogy az a kis kutyus mily nagyokat ugrott és mily szépen ugatott. Olyan édes volt az arany. Nem tudtam volna meglenni nélküle. Megvételtem a férjemmel.

Harminc pengőt egy ilyen kis... kis... kutyáért? — csóválta fejét az iparos.

Az úriasszony felvetette a szemét:

Talán sokallja? Higyje el, megérte. Ha tudná mennyi mindent tud! Igazán nem volt sok érte az a pénz. Aztán meg olyan unalmas is volna egyedül... Férjem a hivatalba jár, egyedül halálra unnám magam. Nincs gyermekem, Aztán meg olyan illedelmes is a kis kutyuskám...

Ha nincs gyermeke nagysádnak, azon könnyű segíteni, hiszen oly sok árva gyermek van. Milyen jó dolga lenne egy elhagyottnak nagysádeknál, ha a kutyát is ennyire megbecsülik.

Hagyja csak. Próbáltam azt is. Egy rokonom kisleányát vettem magamhoz. Pár hétig jó is volt. Még varrodába is jártam. Mit

gondol, mi lett a vége? Becsapott, meglöpött, megcsalt... Rájöttem, hogy nem érdemes... Tudja, nem érdemes... Többet ér az én kis kutyuskám... és oly szeretettel simogatta meg kutyáját, mint anya a gyermekét.

Az felnézett rá, megnyalta a kezét és leugrott az öléből.

Az angyalok fájó szívvel akartak távozni, mikor a szegény-asszony közelebb csúszott a beszélgetőkhöz és belekapcsolódott a társalgásba, melynek eddig néma hallgatója volt.

Már bocsásson meg a nagyságos asszony, de én azt mondom, még rossz gyerek is többet ér mint a kutya.

Az iparos helyeslően bólintott. Megérezte a szövetségest.

A nagysága is elgondolkozott. Kissé meg is hátrált, de nem adta fel a véleményét:

Igaz, hogy vannak olyan gyerekek akikkel kijönne az ember, de az én Lili kutyuskámnál jobb gyerek nincs.

Na, az én Juliskámat nem adnám oda száz olyan vacak kutyáért sem — de még az otthon maradt négy gyermekemet se — csattant föl a néni.

Higye el, én se a kutyámat...

Mérgesen villant össze a szemük.

A helyzetben az iparos próbált könnyíteni.

Volt már gyermeke a nagyságos asszonynak?

Nem. Nem volt, de nem is kívánok.

Ha őszinte szívből mondja, nagyon kár!

Kár?!

Igen, mert nem tudja mi az anyai szeretet.

A társalgás itt megszakadt, mert a váróterem sarkából jóízű gyermekkacaj hangzott. Juliska meg a kis Lili kutya játszottak ott. Róluk a vita hevében meg is feledkeztek.

Odanéztek.

A kis lány ölébe kapta a fehér kutyust, az ujjával bökdösött feléje, az meg ugatta. Juliska úgy kacagott, kacagott, hogy belepirosodott. Szőke haján szétfolyt a sárgás petróleumlámpafény. Mintha arany borította volna a fejét. Szeme a jóízű nevetésben szinte beleveszett az arcába.

Rajta feledkeztek.

Az édesanya szólalt meg elsőnek:

Nem is olyan csúnya az a kis kutya. Nem csodálom, ha oly nagyon szereti a nagyságos asszony...

Az úriasszony megenyhült:

Szép kis leánya van. Én is szívesen vesződnék az ilyen leánnyal.

Elérzékenyített az iparos is:

Szép Szép jelenet.

Egy pillanatra összemelegedett az utasok szíve. Önzetlen emberiességben olvadt fel a lelkiük.

Az angyalok is összemolyogtak.

Künn vonatot jelzett a vasúti harangocska. Az utasok szedelőztek...

A kis lány kalácsdarabot vett elő zsebéből és a kis kutya szájába dugta.

Ne nézze meg az ember, a magáéból ad neki — motyogta az édesanya.

Az úriasszony szemébe könny szökött a meghatódottságtól. Pénzdarabot csúsztatott az anya kezébe:

Vegyen rajta cukrot... a leányának...

A vonat berobogott. Az utasok felszálltak.

Az angyalok vidáman néztek feléjük:

Lám, minden ember szívében van valami jó mag, és ahhoz, hogy kicsirázzék, nem kell más, mint egy másik szív melegének a megérzése. Ha alkalom van rá, össze tud dobanni a gazdag és szegény szíve is.

A vonat elindult.

Az angyalok hosszan néztek utána, majd összecsatogtatva szárnyaikat, örömtelten szálltak vissza az égbe.

Martin Miklós.

~~~~~

Most is a Krisztus vagy.

Te most is úgy állasz
szent tiszta fehéren,
mint állottál régen;
mert Te a Krisztus vagy
s Neked van hatalmad
földön és az égen.

Te tudtál áldani,
Te tudtál szenvedni,
tűrni gyalázatot,
meghalni kereszten
és megbocsátani
vadult gyűlöletben.

Te tudtál szeretni
szent szűziességben,
tudtál vigasztalni,
imádkozni szépen:
Te vagy az isteni
földön és az égen.

Te most is úgy állasz,
mint állottál régen:
szent tiszta fehéren.
— Egy igazi álom:
isten ember-eszmény
örök megváltáson — ...

Tóth Ferenc.

Jézus a teológusoknak.

I.

Máté 5: 19. „Valaki azért csak egyet is megront e legkisebb parancsolatok közül és úgy tanítja az embereket, a mennyeknek országában a legkisebb lészen; valaki pedig cselekszi és úgy tanít, a mennyeknek országában nagy lészen.“

Ezt az ígét sok helyen és sokféleképen lehet és kell aktualizálni, de a legtöbb mondónak épen azok számára kell lennie, akik a tanítványok utódainak szerepére vállalkoztak.

Ami először megkap bennünket ebből az üzenetből, az a *bizonyosság*. Valami szuggesztív erejű határozottság árad belénk ezekből a szavakból. Heine mondotta valahogy (ha szebben is) a kölni dóm láttára: Ja, azok még tudtak dómot építeni, nekik meggyőződéseik voltak, mi nem tudunk, mert csak véleményeink vannak. Reményik Sándor versében ugyanez a gyötrő sóvárgás jajdul fel a bizonyosság után: Mit tettél velem nyomorult világ — Lerontád a dogmák sziklaboltozatát — S adtál helyette ingó szalmaszálát. -- Nos ez a keservesen nélkülözött és forrón áhított bizonyosság itt van. Jézusnál van. Önkéntelenül eszünkbe jut: Ő az, aki út, élet és igazság. Ő az egyedül, aki által mehetünk az Atyához. Ő az, aki elhivatásunk értelmét megerősíti bennünk, egyedül Ő az, aki a teljes bizonyosság szavával szól hozzánk, ha készek vagyunk Őt megérteni.

Pedig meg kell Őt értenünk, mert nekünk is bizonyossággal kell szólanunk. Épen ez a Jézus követelése tőlünk.

Rendkívül érdekes ennek a követelésnek a tudományos oldala. Hogy csak egyet érintsünk ennek vonásaiból, azt, amit Jézus arcképehez ad nekünk ez a vers: Jézus teológus is volt. Nemcsak azért, mert ha a teológia a hit felőli reflexió ez a vers is arról győz meg, hogy mélyebb értelemben senkinél sem lehet teológiáról beszélni, mint épen Jézusnál, de azért is, mert neki a legkisebb is fontos a parancsolatok között. Mint ahogy egy nagy művész a legparányibb eszközöket is igénybe veszi a maga alkotásában (Mendelson Paulus c. Oratoriumában nem mindegy egyetlen pauza tartama és hang színárnyalata sem) úgy Jézusnál sem mellékes semmi, ami Isten üzenete, követelése.

De ebből most találjuk elégnek, ha annak örvendezhetünk, hogy a *teológus*, az Istenről szóló beszéd birtokosa: Jézus

De mit szabad a gyakorlatban ez alatt értenünk? Nem veszélyes-e Jézust a teológus szóval körülhatárolnunk? Ha így tesszük

fel a kérdést, akkor sietnünk kell annak kijelentésével, hogy egyáltalán nem akarjuk az Ő személyét egy eddig vele szemben nem használt fogalommal korlátok közé szorítani. Viszont veszedelmesnek tartjuk a teológiára és a teológusokra, ha Jézusnál a teológust elhanyagoljuk. Fensége nem szenved csorbát ezáltal, aki megismeri Jézust mint teológust, az nem kollegát, hanem Mestert fog találni benne.

Van azonban itt egy nagyobb baj is. Az, hogy a teológus szónak van egy jól ismert rossz íze. A gyakorlatban ezen úgy szokás segíteni, hogy nagyon ügyesen áttornásszák magukat az emberek a vallástudomány művelőivé vagy hallgatóivá, hogy megszabaduljanak a teológus név és tartalom ominozitásától. Csak Isten országának ügye késik meg miattuk, — ők pedig egész tírhető emberek lesznek. A teológus emberek ugyanis roppant kellemetlen emberek. Epigon nivón a „rabies theologorum“-ról ismeretesek. A teológia klasszikusai nem kevésbé kellemetlenek: Barthék teológiája krízis teológia, ítélet és vád a történelemmel, a kulturával, sőt a vallással szemben. Kálvin kénytelen hirdetni a kettős predestináció tanát, tehát azt is, hogy „aliis damnatio aeterna praeordinantur.“ Pál önmagát, sőt akár a menyeyi angyalt is megátkozza, ha mást hirdet az egyetlen evangéliumon kívül (Gal. I. 8.) tekinthetjük-e Jézusnak ezt a mondatát ezeknek a nagy teológiai gondolatoknak alapjául? Nem szállítjuk e le kísérletünkben Jézust ahhoz a Barthoz, aki nagyon sokszor megfélekedzik Isten immanens szeretetéről, ahhoz a Kálvinhoz, aki kétségkívül vétkezett, amikor Servet kivégzéséhez hozzájárult és ahhoz a Pálhoz, aki Jézushoz képest mégis csak első a bűnösök között? És végül nem veszítjük e el a szerető és megváltó Jézust ennek a követelésnek hangsúlyozásában?

Akármennyire nehezek is ezek a kérdések, mégis az ige az, aminek teljes érvényét kell fenntartanunk. Tehát amennyi jogosultság csak van Barth krízis teológiájában, Kálvin kettős predestinációjában, Pál kizárólagos evangélium hirdetésében, az mind Jézusban bírja alapját. Nem mellékesen ebben az igéjében is. Jézus mégis távol marad attól a csak követelő, csak erőszakos, csak parancsoló valakitől, akinek a teológust szeretik feltüntetni. Egészen más Ő, még sokkal inkább más — mint azok, akik főképen teológusok.

Jézus elsősorban Istennek fia, nekünk Megváltónk. Követelése nehéz ugyan, sőt azt is kénytelenek vagyunk belátni, hogy teljesíthetetlen. De volt e valaha nagy, igazán nagy és értékes dolog ezen a világon, ami nem volt egyszerre nehéz, sőt a szó szoros értelmében teljesíthetetlen? Nem ilyen volt-e Kossuth és Széchényi meg-

álmodott Magyarország? Elérhetetlen álom, amire mégis reá kellett tenni egész életüket.

Ilyen a Jézus követelése is. Aki azt feleli rá: Igen, én be fogom tölteni az összes parancsolatokat és úgy tanítom az embereket, annak azt mondom: szivárványt kergető balga gyermek, vagy farizeus vagy. De ha meg nem próbálsz, nem akarsz eget ostromló akarattal — teljes szivedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és minden erődből — a ker. élet lehetetlenségének művészetét, egyedül Isten kegyelméből lehetséges csodáját, akkor az, hogy a mennyeknek országában legkisebb leszel gyakorlatilag a legszelidebben így hangzik: „Atyámfiak, ne legyetek sokan tanítók, tudván azt, hogy súlyosabb ítéletünk léssen.” (Jakab 3: 1.)

Ki legyen akkor tanító? Hogyan legyünk lelkipásztorokká? Hogyan készüljünk, hogy azokká lehessünk? Mik a teológus életünk alapkövetelményei?

Ha arany szabályba lehetne foglalni, így próbálnám meg: A parancsolatokat tudni kell. A legkisebbet is. A keresztyén élet egész és egység, vagy az, vagy nem az. Isten minden mindenkben. Ezt meg kell tanulnod, végtelen fontos a teológiának, az Istenről szóló beszédnek a legapróbb és legfinomabb részlete is. Annyira, hogy soha eléggé meg nem tanulhatsz, holtodig tanulnod kell. De így és ezért soha nem hirdetheted. Amiért győzelmesen, gyógyító, megtartó, életformáló erővel hirdetheted az egyedül azért les, mert ugy-e cselekedni is fogod?

Még sem azért les. Nem lehet arany szabályba foglalni miért. De les. „Mert Isten az, aki munkálja bennetek mind az akarást, mind a munkálást jókedvűből” (Fil. 2: 13.) és Aki jó végre viszi azt, amit elkezdett mibennünk és az Ő világában. *K. J.*

~~~~~

Jórák látása.

Lándzsájára támaszkodva, csodálatos érzésekkel nézett fel a ragyogó betlehemi égre Jórák a Heródes harcosa. Kemény volt, mint a kőszikla és ezen az éjszakán mégis valami csodálatos gyöngédség honolt lelkében. Felmerült előtte a Betulia képe, amint a vendéglő zajában szeliden, mosolyogva jár-ke. Hesegette a gondolatokat maga elől, a helység kapuját nem lehet ábrándozó lélekkel őrizni, . . . azonban a gondolatok ép úgy előtte lebegtek, mint az a ragyogó csillag, amelynek elhomályosulását hiába várta.

Olyan különös volt neki minden, távolról panaszos bégetés enyészett bele az éjszakába, itt-ott sikoltva csendült meg egy-egy haldokló kolompászó. Valami döbbenetes várakozás élt az egész teremtet világban és Jórám is előrehajtott nyakkal meredt bele az éjszakába.

A bethlehemi mezőket csókoló szellő zavaros hangokat dobált a Jórám füleihez. A bégetés, a csoportba rohanó barmok robajával és rémült emberi hangokkal olvadt egybe. Csengő, földi ember számára csodálatos hangok töltötték be a léget és Jórám előtt egy rohanó pásztorcsoport száguldott el. Kiáltott utánuk, de azok ragyogó arccal csak ezt kiáltották vissza: „Messiás a Dávid házából . . .“ „Bolondok,“ dörmögte Jórám és dühösen döfött egyet lándzsájával a levegőbe. Világéletében bátor, higgadt ember volt és gyűlölt minden álmot, képzelgést, amelyik a Messiás eljövetelével volt kapcsolatban. Nyugalmat akart magára erőszakolni, de újra furcsa jelenség vont magára a figyelmét. Szokatlan öltözetű, soha sem látott idegenek állottak a kapu előtt. Hárman voltak, gajdoltak valami ugatáshoz hasonló nyelven, úgy látszik valamin erősen tanakodtak. Végre az egyik kivált és Jórámhoz lépett. Idegen kiejtéssel, de tisztán szólalt meg: „Engedd meg, hogy bemenjünk és megkeressük a zsidók királyát.“ Jórámból majdnem kitört a nevetés. „Bethlehemben a királyt keresni, — ezek még nagyobb bolondok, mint a pásztorok . . .“ „Keressétek“ szölt, magában pedig dörmögve tette hozzá . . . „bomlatok meg . . .“ Kezdett kijönni a sodrából . . . „Milyen éjszaka ez, hogy egyszerre ennyi bolond kóborol benne.“ Csikorgó fogakkal markolta meg lándzsáját, ha még egyszer valami bolond jön, leszurja . . . Dühét ismerős kürtszó szakította félbe. Távolról elnyujtva panaszosan sirt az éjszakában és Jórám önkéntelenül is „vigyázz“ állásba állt. A jeruzsálemi főörség kürtjele volt és percek mulva megjelent a futár is. Rövid parancsot hozott . . . „Heródes üzeni, a város kapuján semmiféle gyermeket nem szabad kiengedni.“ „Ez aztán a legnagyobb bo . . .“ elnyomta magában; katona volt, nem akarta bírálni uralkodója rendeletét. Szinte hörögve tört fel belőle az indulat: „No hát most merjen jönni valaki gyerekekkel . . .“

A bethlehemi szellő halkán csókolódzott a ragyogó éjszakával, kacagva simogatta a városból kifelé igyekvő kis csoport arcát. Előlépkedett Betulia, félénk pillantással kémlelt minden sarok felé . . . Utána egy lehajtott fejű ember vezetett egy szamarat. Bágyadt tekintetű nő ült rajta, sápadt arcából csak két sötét szeme ragyogott elő, de ez a két szem telve volt felelemmel, rettegéssel. Féltő szeretettel

szorította magához pici gyermekét, aki semmivel sem törődve kacagott a csillagok felé.

A kapu előtt Jórám keresztbetett lándzsával állott a kis társaság elé. Betulia esdekelve szólította meg: „Jórám“ . . . I Jórám arca lassanként kisimult, szelidebben kérdezte: „Hová akartok menni? Betulia sirva bugott fel: „Tudod hogy nem hagyom itt a várost, ahol te vagy, hanem ezek akarnak . . .“ és remegő kezekkel mutatott a háta megett levő csoportra. Az anya, amikor a marcona katonát meglátta, ijedt mozdulattal takarta le a gyermek arcát. Késő volt . . . Jórám a gyermek felé indult . . . „Jórám ne bánts, hisz olyan szegények, elhagyatottak, úgy szeretem őket“ jajongta Betulia. De a Jórám felemelt keze nem állt meg. Felemelte a leplet és a gyermek fölé hajolt . . . A kisedd csodálkozásra nyíló szemekkel kacagott rá és pici kezeivel odakapott a Jórám szakállához. Jórámon csodálatos melegség futott át, zavarodva nézett végig a kis csoporton. Minden szemben hangtalan, néma könnyek és ebbe a várakozó fájdalomba Betulia zokogása hullott alá . . . Jórám simogató pillantással nézett végig rajtuk, olyan szegényeknek elhagyatottnak látszottak. Talán nem is ilyen gyerekről szólt a parancs, hisz ez a gyerek olyan édesen mosolyog a világba, hogy láttára még a legbúsabb ember könnyei is felszáradnak, a legharagosabb arcvonásai is kisimulnak. . . . „Ne félj, nem eszem meg“ dörmögte csendesen Betuliához, majd pedig mintegy ellágyulását palástolva szól: „Mit akar Heródes? . . . nem vagyok én dajka, menjeteK hagyjatok nekem békét“ . . . A kis család hálálkodva sietett tova, Betulia pedig csókot nyomva Jórám leejtett kezére, boldogan sietett vissza a városba . . . „Furcsa éjszaka, furcsa éjszaka“ dörmögte Jórám és arcához szorította a Betulia csókjától égő kezét . . .

* * *

Heródes dühösen járkált fel és alá a kihallgatási teremben. Folyton úgy rémlett előtte, mintha gyermeksírást hallana, szinte őrzöngve tepte szét az asztalon levő jelentést. Hiába volt a vérfürdő, „Az“ elmenekült . . . De miért késnek a katonával, aki kiengedte a városból? Kérdésére mintegy válaszul behoztak egy megkötözött embert. Jól ismerte Heródes, egyike volt legjobb harcosainak; szinte kétkedve fordult hozzá: „Te voltál?“ . . . A megkötözött Jórám nyugodtan nézett Heródesre és lassan morzsolgatta a szót: „Én“ . . . „Őrütl! — bömbölte Heródes, — a zsidók királyának jószolt gyermeket engedted kivinni.“ Jórám Heródes tajtékzó arcát nézte és lelke

mélységes látásokat látott. „Ez király! ez a kidüldölt szemű, tajtékos szájú Heródes, de az a gyermek — eléje rémlett a kis csöppség ragyogó arca, szívet megnyerő pillantása — az nem király, vagy ha igen . . . újra ránézett Heródesre — nem e világból való király . . .“ E felfedezésre végtelen nyugalom szállott lelkébe. hisz’ akkor ő nem vétkes, mert egy nagyobb királyt szolgált . . . Messze szállt gondolatait a Heródes ordítása zavarta vissza: „Vigyétek!”

Római mintára végezték ki, kegyelemről szó sem lehetett, hisz nyilvánvaló volt az árulás, legalább Heródes szerint . . . Amikor letérdelt, fájdalmas sikoltás rezzentette össze a kordont vonó katonákat. Betulia volt, aki nem bírta elfojtani a kebléből feltörő zokogást. Jórám szinte feddőleg nézett rá, mintha mondta volna: „Miért sírsz, hisz’ Ő érte halok meg.“ Betulia könnyei pergésén keresztül megértette Jórámot és megszólalt az ő lelke is: „Akkor nem sírok, hogy nyugodtan halhass meg Ő érette.“ A kirendelt katona kardja villámló ívben vágódott bele a Jórám testébe, nyomában hatalmas sugárban tört elő az élet piros nedve, a permetező vércseppeken keresztül úgy rémlett Jórámnak, mintha magán érezte volna a kis trónörökös bűvös bájos. fájdalmat eloszlató, könnyeket felszárító tekintetét. *Gergely János.*

~~~~~

Régi pataki diákegyesületek és azok kiadványai.

— Irta: Dr. Panka Károly országgyűlési könyvtárigazgató. —

(Folytatás.)

Ezek az önképzőkörök és társaságok a tagok által bemutatott irodalmi termékek legjavából időközönként zsebkönyveket, albumokat, emlékkönyveket és lapokat adtak ki, melyek legnagyobb része nyomtatásban is megjelent.

I. A nyomtatásban megjelentek között *első* volt az Akropolison épült Athene-templom nevét viselő mű címe:

„*Parthenon. Zsebkönyv. A' S. Pataki Magyar nyelvű Társaságtól. I. 1834. S. Patakon, Nyomtatott Nádaskay András által. 16°. 188+(4) l.*“

A könyv belső lapján a következő ajánlás olvasható: „Fő-Méltóságú Herczeg Regéczi Breczenheim Ferdinánd cs. kir. kamarás Patak és Regécz örökös Ura Hitvesének: született Herczeg Schwarzenberg Mária Karolina Kelggani Hercegi Grófné, Sultzi Grófné, és Krumaui Grófné Ő Magasságának, a' honi nyelv kedvellőjének mély

tisztelettel 's hódolattal ajánlja a S. Pataki Magyar-nyelvíví Társaság." A mű következő oldalán a „honért hevülő“ hercegasszonyhoz intézett „Ajánlás“ című verset, mely szerint óhajtvá várják vissza a Nápolyban üdülő „kegyasszonyukat“, *Ormós László*, az előszót pedig *Majoros András* „Professzor és 'a Társaság egyik Elölülője“ írta. Majoros tanár hírneve nagy volt abban az időben. Ő volt az, aki 1829-ben önként és először vállalkozott a magyar irodalomtörténet tanítására. (sz. 1788, † Sárospatakon 1854.) Az előszó előtti oldalon a M. Tudós Társaság jelmondata: „Nyelvében él, nyelvével hal 'a' Nemzet“ olvasható.

A mű tartalma hősköltemény, novella, epigrammák, románc, ballada, sonett, más versek és műfordítások Tassoból, Catullusból, Martialisból és Ossianból. A szerzőik, akik közül később legtöbb kiváló helyet foglalt el a közéletben és az irodalomban, a következők voltak:

Dobrossy István, később ügyvéd és gyorsíró. 1843-ban az Országgyűlési Tudósításoknál dolgozott Kossuth Lajos mellett, akinek kedves embere volt. 1843-ban jelent meg „Gyorsírás“ c. munkája. Ebből tanultak és e szerint írtak, amint Szinnyei József írja, abban az időben a gyorsírók. Kiadta Kölcsey naplóját 1848-ban. A szabadságharc alatt 1849-től kezdve a magyar kormány megbízásából mint hadtörténetíró működött. (†1854.) — *Dudok Pál*, később ügyvéd. Kotzebuének több szindarabját lefordította magyarra (†1853.) — *Erdélyi János*, a későbbi híres pataki tanár, országos nevű esztetikus költő és a M. T. Akadémia tagja. (1914—1868). — *Janka József*, később ref. lelkész. Írt költeményeket. — *Kazinczy Gábor*, a későbbi kiváló író, politikus és az Akadémia és a Kisfaludy Társaság tagja. (1818—1864.) — *Károlyi István*, később ügyvéd és nyomdatulajdonos s több vármegye táblabírája (1794—1863.) — *Király Mihály*. — *Kiss Ferenc*. — *Ormós László*, később ügyvéd és író. (sz. 1814. † Sárospatakon 1844.) — *Orosz Pál*. — *Pataki János*, később ügyvéd, majd jogtanár Máramarosszigeten. (1809—1870.) — *Rátkay József*. — *Sz***n* (*Szemere Bertalan*, a későbbi nagy államférfi) (1812—1869.) — *Széplaki Lajos*. — *Szöghalmy* (*Ormós László* írói álneve.) — *W. J.* (*Warga János*, később pataki majd nagykőrösi tanár és a M. Tu d. Akadémia tagja. (1804—1875.)

Ebben a kötetben jelent meg Erdélyi Jánosnak *első* költői munkája a „Derse“ költői elbeszélés.

A Társaság a Parthenon I. kötetének egy példányát, amint az a II. kötetből kitűnik, megküldette titoknoká útján *Kölcsey* Ferencnek,

aki akkor a pozsonyi országgyűlésen Szatmár vm. követe volt. A nagy hazafi, író és szónok megleghangu levélben köszönte meg a Társaság figyelmét s hazafiságra és összetartásra hívta fel őket. A Társaság később még azzal is kifejezte Kölcsey iránt táplált szeretetét és ragaszkodását, hogy a Parthenon II. kötetét neki ajánlotta.

A második kiadvány volt a Parthenon II. kötete. Pontos címe: „*Parthenon. Kiadja A' Sáros-Pataki Magyar Társaság. Szerkesztő Ormós László. II. S. Patakon, Nyomtatta Nádaskay András. 1837. 16°. 243 + (4) l.*

A Parthenon e második kötetét a szerkesztő az Akadémia könyvtárának aranymetszésű, zöld, félbársony kötésben „A Pesti tekintetes Tudós Magyar Társaság' könyvtárának a' szerkesztő“ ajánlással küldötte meg.

E mű hat részből áll: I. *Hálaemlék Kölcseynek.* 1. Kölcsey Ferencnek a Parthenon I. kötetét megköszönő levele 1834. szept. 7.—2. Kölcsey Ferenchez 1837. júni 1. a Pataki Ifjak Társasága, melyben „örök tiszteletük jeléül e' kisdéd koszorút“ ajánlják fel.

II. *Dalok. Eszmék.* E rész szerzői, akik közül több már az I. kötetben is szerepelt, *Ormós, Dobrossy, Győry* Dániel, aki később is írt Athenaeumban, Regélőben stb. *Pap* Endre, a későbbi híres ügyvéd és költő (1817—1851.) — *Hegyaljai,* — *Soltész* Dániel, később ügyvéd, majd tanár Szegeden. *Ercsey* (József), később mérnök. Költeményeket és cikkeket írt. (1793—1868.) *Homoja* István. — *Kiss Áron,* a későbbi ref. püspök. (1815—1908.) — *Adorján* Boldizsár, később ügyvéd, költő. Barátja volt Petőfinek, aki egy költeményt is írt hozzá. (1820—1867.) *Nemes Lajos.* Szöghalmy (Ormós László.) — *Sz***n* (*Szemere* Bertalan.) — *Pataky* Pál, később katonatiszt és író. — Cs. —

III. *Balladák. Románcok.* Szerzőik: *Pap* Endre, *Győry* Dániel, *Soltész* Dániel, *Kiss Áron, Gondol* (Dániel) később kiváló gazdasági író, műfordító és a M. T. Akadémia tagja, 1858 ban egy új formájú igen célszerű ekét talált fel. (1815—1891.) *Adorján* Boldizsár.

IV. *Maczedon' megbukása.* Hősköltemény három énekben. Írta *Nemes Lajos.*

V. *Színművek.* Szerzőik: *Ormós, Osvát* Lajos, később gimn. tanár Miskolcon. (1817—1845)

VI. *Beszélyek.* Sz. Vinczehegyi klostrom' elégése. Történeti regény *Ormóستól.* — (Szinyei J. A m. írók hatalmas munkájában tévedésből e mű szerzőjéül Osvát Lajost teszi meg) — A testvérek című novella *Győry* Dánieltől.

(Folyt. köv.)

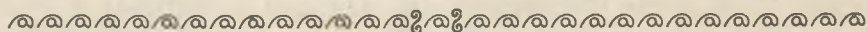
Jött a tél . . .

Jött a tél, jött a csikorgó hideg
 Benn ülök szobámban, kis szobám meleg.
 Kinn fú' a hideg szél, hordja a havat.
 Benn még tavasz van . . .
 Benn még tavasz van . . .

Majd egykor, majd egyszer, ha megérek
 a halál számára érett kalásznak
 akkor majd kint is,
 akkor majd bent is
 tél lesz . . .
 Hideg csikorgó tél lesz !

Bakos József

fg. VII. o. t.

Timotheussal a magyar vizeken.

(Folytatás.)

Tiszapüspökinél tábortüzünket meglátogatja az intelligencia. Felsír a jegyző úr hegedűje . . . Éjfél után fekszünk le csak. Ég a tábortűz a magyar pusztán, fehér sátor előtt. Szól a nóta. Tábortűz lángja régi emlékeket riogat fel ezekben az urakban. Valamikor csaták előtt így ültek a tűz mellett. És szemeink elé kerül a világháború, úgy ahogy ők látták. Tréfában, epizódban, megható kis történetekben Barátokká tett ez az egy éjszaka bennünket.

Szolnokon a kath. templom előtt ott áll Krisztus keresztje. A forradalom alatt oláh gránát lelépte a keresztfát és a felírást róla, s most ott áll a csonka kereszt, rajta a Megváltó alakja sértetlenül s szabadon maradt karjait kitarja a város felé. Akik megcsömörlöttetek kegyes frázisoktól és sok hiábavaló tudománytól, hiteteket megerősíteni jöjjetek ide. Mert ez a megromlott kereszt a kegyetlen valószínűságon át elvezet titeket Jézushoz.

Régi épület Szolnok egyik utcájában. Magyarország egyik legelső vasúti pályaudvara volt. „Indóház“ — mint a Jókai regények írják. Ma már a múlté az öreg épület.

Tiszavárkony alatt láttuk az első szélmalmost. Állt a vitorlája, kopottan, furcsán, otffelejtetten húzódott meg a parton. Valamikor Petőfi róluk énekelt.

Megcsodáltunk egy legényt, aki bugából művészi szobrocskákat készített. Eldugott zseni — a magyar élet képe — akitől örökre távolmarad a hírnév, művészi dicsőség.

Egy tanyán ebédelünk, közel Pusztaszer ezer éves emlékművéhez. Olyan egyhangú, nyomasztó, szomorú ott az élet. Piszkos házak és kútgépek között, mintha temetőben járnánk. Régi vers sirlelkemben:

Ki járt itt testvér? Török vagy talár?
 Ki vitt el innen nótát, örömet?
 A tanya mellett sír az akácos:
 Itt járt az Élet, itt járt az Élet.

Koromsötét éjszakában zászlót megyünk rabolni egy cserkésztestvérrel a Tisza füzesébe, egy ott táborozó cserkészcsapatától. Vezetünk a térkép, iránytű és a villanylámpa. Szemünk az alaktalan éjszakába mered, vérünk lüktet és a szakadó esőben olyan jó kedvünk támad, hogy halkán füttyörészünk. Óh, sajnálom a zsúrfiúkat, a keszhet vállakat, tönkretett fiatal életeket, akik a magyar jövő meddő hajtásai lesznek és szeretném nagyon barátságosan, nagyon testvérül kérni őket: jertek ki a természet ölére, az igazi Alma Materhez, hogy megújúljon bennetek az éltető vér, hogy sugaras legyen szemetek, tiszta szívetek és hervadás nélküli ifjúságotok.

Testvér! ha elmégysz Pusztaszer síkjára, ne nézd sokáig az Árpád pihenő alakját, amint kezében tartva kardját elmereng a roppant mezők felett. Olyan árva és olyan vádoló kőszeme, hogy sírva fakadsz. Mondj egy imát és tégy néma fogadást. Mi legalább azt csináltuk és megkönnyült szívünk.

Egy hajóállomáson ebédelünk. Gyuri bácsi, az őr, míg az ebéd készül régi történeteket mesél. Valamikor Passautól—Sulináig kalandozott hajója. Most a leláncolt kikötőtutaj kabinjának ablakából nézi a rohanó vizeket, lefolyt ifjúságára gondol és várja a halált.

Vendégszeretet kísért egész utunkon. De talán a legmeghatóbb volt, mikor Algyő faluban küldöttség várt minket és egy felejthetetlen szép estét töltöttünk ezekkel az egyszerű, aranyoslelkű magyar bácsikkal. Űltünk a hosszú asztal mellett, hátul egy hárfás játszott régi nótákat, köszöntő beszédükre parancsnokunk felett keresetlen szavakkal. Űltünk elrévedezve, halkán beszélgetve, naptól leégetve evezőtől feltört kézzel és ezen az éjszakán a Tisza magyarja ölelkezett a messziről ideszakadt cserkészfiúval. Láttuk a parasztot, amint, ezer esztendő s véres vetése felett megáll rendületlen, kibeszélhetetlen szívóssággal. Láttuk őt, az ellenségtől százszor megtiportat, aki

beszórta sírral egész Európát s aki mégis él és szemében ígéretetek vannak, hogy lesz holnap, lesz feltámadás.

Látásokat láttunk és megnyugodott szívvel mentünk aludni abba az iskolába, melyet a forradalom alatt — nem tekintve azt, hogy középület — tönkrelőttek a francia csapatok, még nagyobb dicsőségére a gloire nemzetének. Azóta felépült az iskola ismét és hisszük, hogy felépül ismét a magyar haza is.

Másnap Szegedre értünk.

És Timotheus, Isten szolgája végigkísért minket a magyar vizeken. Emlékezzél testvér, Tiszaburára, mikor zuhogott az eső az éjszakában és mi buzgón énekeltünk, szomjasan hallgatva az Úr Igéjét. Olyan lett lelkünk, mint a folyóvizek mellé ültetett fa. Emlékezem kis templomokról, ahol hirdettük az ígét, tábortüzekre, ahol nagyon melegített az imádság, mert sivár és léleknélküli volt közöttünk a magyar puszta. És emlékezem utolsó együtt töltött éjszakánkra, a „Lukács Béla“ termesgőzös piros szalonjára, ahol hálásszívű cserkészfiúk kiöntötték lelküket az Úr előtt és boldog bizonyossággal hallgatták az ígét. A vizen járó Jézus elevenedett meg szemünk előtt, aki kishitű halászok közt szunnyadott egykor a galileai tengeren.

A fedélzeten vetettem magamnak ágyat, néztem a hajó mellett rohanó vizet, a sugárzó teli holdat és hallgattam a mellettem halkán éneklő cserkésztestvért:

„Krisztus, ki vagy nap és világ!
Minket sötétségben ne hagyj!
Igaz világosság Te vagy
Kárhozatra mennünk ne hagyj!“

Timotheus velünk jött testvér és ezért áldott volt a mi kalandozásunk magyar vizek hátán, egy szépséges nyáron, mikor fiatalok, hívők és boldogok voltunk.

Ime néhány epizód a tábor történetéből. Vaskos füzetekből néhány mondatocska.

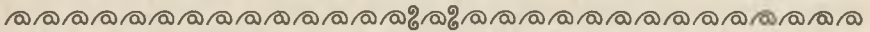
Július 23 án búcsúztunk a Tiszától. Rövid búcsú volt. A kikötni készülő hajó fedélzetén elhangzott a háromszoros „Huj, huj hajrá“. De szívünkben ezekkel a szavakkal búcsúztunk el kedves táborunktól: Isten veled szépséges magyar Kanaánunk folyója, Tisza. Isten veletek füzesek, morotvák, hidasok. Isten veletek lefelé húzódnó tutajok, melyekben halott erdők lelke sír, ha mozgatja őket a hullám. Isten veletek rohanó gőzhajók, halászbárkák, pásztoremberek, akik jók voltatok hozzánk és a magyar nóta, régi szép nóta kérésünkre szakadatlanul csengett ajkatokon. Köszöntünk titeket vendéglátóink, nagy

és kis barátaink, akik mindenben segítettetek minket. Neked pedig öreg Tisza, kívánjuk, hogy minél hamarabb ép legyen ismét megszabdalt tested; hogy miénk légy te megint mindenestül fogva, mert magyarnak predestinált téged az Isten, büszke szép magyar föld ékességének. Végezetül Istennek legyen dicséret, dicsőség és hálaadás, hogy megsegített minket. Az ő kegyelme táborot járt velünk és segedelmét éreztük minden szükségünkben. Az egyik utazás véget ért. Isten fog adni új alkalmakat, lehetőségeket új vizek felé.

De Timotheust megint elvisszük magunkkal testvér, mert jó útitársnak bizonyult.

Jó munkát!

Szabó Lajos.

Emlékezem . . .

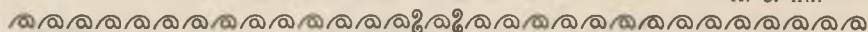
Rég volt, amikor utolsó karácsonyom töltöttem a szülői házban. 1919-et írtak akkor. Szomorú karácsony volt. A nagy vérhullám rombolása, mintha a mi kicsiny hajlékunk fedelét is megsuhintotta volna emberölő rohanásával. De én akkor nem éreztem szomorúságot. Gyermekszívem egész melegével rajongtam körül a szép karácsonyfát, melyről tudtam, hogy nem a Jézuska hozta, hanem édesapám, aki mindig boldogságát találta abban, ha valami szegényes, egyszerű ajándékot hozhatott kicsiny gyermekeinek. Mondom, én nem éreztem az akkori kor szomorúságából semmit, hanem örültem, ugráltam, tapsoltam örömben, hogy a nővérkém olyan szépen fel tudta díszíteni a karácsonyfánkat. Nagy örömöm volt nekem akkor, mert hiszen, mint szegény parasztgyereknek csak egyszer adatott meg az az alkalom — karácsonykor, — hogy kicsiny szobánkban az unalmasan pislogó lámpafényt, a vad fenyőillatot árasztó karácsonyfa-gyertyák, csillagszórók elnyomják s a ház legkisebb zugát is megvilágosítsák . . . Élesen ély lelkemben ennek az estének képe. Jó öregapám, mikor fellobbantak a picinyke gyertyavilágok, elővette még öregebb bibliáját, s abból felolvasta a szent történetet. Már akkor is szerettem a kis Jézust, s olyannak gondoltam, mint a szomszédunkban a bölcsőben fekvő kis Molnár fiút. De azóta már ő is áthaladta életének tizedik évét. — S aztán az egész család számára, mint egy Krisztus-koszorúval körül glóriázott, élete javát már leelő pap, kezébe vette imakönyvét és imádkozott, — imádkozott. Én is összetettem kicsi kezeimet, fejem édesanyám kötőjébe hajtva, térden állva, — mert mindig így kellett, — mormoltam a szavakat, s míg az imádság tartott, mindig a bethlehemi jászolban fekvő Jézuskára gondoltam. . . . Egyszer csak felhangzik az ablak alatt az ének . . . Kántálók voltak . . . Nem azért kántáltak, hogy Jézust dicsőítsék, hiszen mit

tudnak a 8—9 éves falusi kis fiúk a Jézusról, — ők a dióért, manduláért énekelték . . . Édesapám leteszi kezéből az imakönyvet és szomorú hangon mormolja: „bizony adjon Isten több karácsony-ünnepeket, nem ilyen szomorút, örvendetesebbet, s a szavában ott volt a magyar paraszt vérmes reménysége . . . S azóta mi történt? — Haj, nehéz lenne mindazt papírra vetni! Ő még jobban megőszült, megöregedett, már még a bibliát, imádságos könyvet sem tudja jól olvasni. S hol van a karácsonyfa? Nincs, mert nincs kinek hozni, a gyermekek megnőttek, szerteszt hulltak, mint a kévéből a kalász, s a nagy asztal csak a múlt emlékeinek van felékesítve azzal a három virággal, amely a falusi magyarnak legkedvesebb virága, a kender,- a búza- és szőlővirággal. — Es már hosszú évek óta nincs vidám karácsonyest kicsiny hajlékunkban, mert a vidámságot keltő gyermekek — diákok, s ők a karácsonyestét idegen hajlékokban töltik. Istenem, de sokat gondolok édesanyám titkos könnyeire, édesapám ráncos homlokára, hófehér hajfürtjeire, de hiába — vissza kell fojtanom előtörő fájdalomkönyyeimet, mert a mi végzetünk az a közös diáksors, hogy a pataki szegény diáknak, még az öröm ünnepén is „koldulni“ kell, ha tanulni és tudni akar, mert a legáció, a karácsonyi „ünnep“ a legbiztosabb pénzforrás . . .

Tóth Lajos

II. é. hh.

Ha valaki ide jőne . . .

Ha valaki ide jőne
s megölelne,
forró csókját rácsókolná
hidegülő homlokomra!

Ha valaki most az őszbe
csókkal jőne
s megcsókolna!
Csókjá nyomán rám derülne
más remények jövendője . . .

Ha valaki csókkal, dallal,
kacagással
most az őszbe
ide jőne! . . .

Tóth Ferenc.

A jubiláns Szabó Dezső.

A magyar lélek szeret ünnepelni. Tíz év és ezer év határérlékein belül igyekszik megragadni minden jubiláns kerekszámot, hogy múltja nagy alakjainak, vagy jelenje fénylő pontjainak hódolatot mutasson be. Olykor zsoldárt énekel, máskor pezsgőt puffogat.

Az 1929-es év Szabó Dezső életéből három jubileumi évet ragadhat ki: Ötven éve született, negyedszázadja rója már a betűbarázdákat, s tíz éve jelent meg legnagyobb sikert aratott munkája: Az elsodort falu.

Az írók és irodalom dédelgetésére és pártfogolására alakult körök mitsem akarnak tudni az író hármass jubileumáról; ez az ő dolguk. De az ifjuság meglátta ezeket a dátumokat.

Mert a miénk Szabó Dezső. Ő hozta nekünk reménytelen időnkben, hogy fajunk jövőre és uralomra hivatott, s nekünk öntudatosan kell készülnünk hivatásunk betöltésére. Ő mutatta meg nekünk forró haza- és fajszeretelén át munkás véreink és magunk megbecsülését. Hitet ébresztett bennünk és kemény munkára edzi akaratunkat.

Nem szólunk most stílusáról, mely forró lelkének izzó lágája, leírásairól sem, melyek túlzottságuknál fogva kissé eltávolítják az íróit eszmevilágunktól, hanem alázatosan meghajtjuk fejünket magasztos eszméi előtt, melyek az elszakított Felvidék magyar diákságát egységes munkára kovácsolták össze s onnan átcsaptak a mozgalom hullámai a csonka földre is és itthon sereggyűjtő és nemzedékfejlesztő erővé lettek.

Köszöntjük tehát a nekünk ideált kítűző, a magyar faj hivatásába rendületlenül bízó és érette mindenféle hatalmassággal megküzdő kemény, harcos magyar művészt, Szabó Dezsőt.

Ifj. Marton János

~~~~~

„Eb ura fakó.“

Szabó Dezsőnek ajánlom.

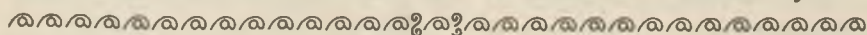
A mi jelszavunk mindig is ez volt;
vészben, viharban ezt harsogta szánk,
tíz bús századon, nyugat bástyáin,
ez volt a harcban a mi hő imánk.

Ezt vágtuk oda gazok szemébe,
 ezzel indultunk vad tivornyákra,
 s ha gőgös vértünk bortól megáradt :
 ez volt az ok a rút testvér-harcra.

Ezért szórtuk be sírral a világot,
 szegény anyáink ezért zokogtak.
 Ezért a sorsunk örökös Mohács,
 vérpiros útján dúló hadaknak.

Ezer éve már . . . Vészben, viharban
 új kalandokra száguld harci ló,
 és marad átkos, szent magyar ige
 most és mindenkor: „eb ura fakó.“

Szabó Lajos.

Irodalom. — Művészet.

Beszámoló.

Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig. — Irta: *H. I.*

Akiknek nagyon szívünkhöz nőtt a kis Nyilas Misi históriája, szorongva vártuk a Nemzeti Színház előadását. Tudtuk jóelőre, hogy Móricz nagy ambícióval dolgozik a regény dramatizálásán s egy percig sem kételkedtünk drámairói kvalitásaiban. Mégis valami kis félelemmel vártuk, hogy Nyilas Misi, ez a törékeny, mimózelelkű gyerek. kinek szüntelen fülébe csengenek imádott édesanyja jóságra intő szavai, ez a kissé félszeg, bátortalan. de nagy, született intelligenciával rendelkező gyerek hogy fog tudni betölteni egy színházi estét? Nem, mintha a regényben nem lennének végtelen számú drámai epizódok, vagy mintha nem volna egységes, tömör alapeszméje. Nem. Csak attól féltünk, hogy a Nyilas Misi, aki oly sok bájos epizódon keresztül fészkelte be magát szívünkbe, ezek nélkül, mert hiszen valamennyi nem kerülhet szinpadra, veszteni fog vonzerejéből.

S mily öröm volt látni, hogy a Móricz mester keze milyen könnyedén s milyen bámulatos ösztönnel ragadta meg a problémát. A Nyilas Misi alakja a dramatizálással mit sem veszített, sőt egységesebb, valódi drámai alakká lett. S ezt csak úgy érthetjük meg, ha

föltesszük, hogy a Nyilas Misi élményei, lelki fejlődése nem csak valami fiktív, papírra vetett *regény*, hanem minden gondolata, fájdalma és öröme, vívódása és emléke végigzúgott, s még most is ott él a Móricz lelkében, mint valami örökké ható, alakító és irányító dallam. Így aztán könnyű volt a regényből, részint meg abból a hangulatvilágból, ami folyvást ott duruzsol emlékeivel az örökifjú Móricz Zsigmond lelkében, megalkotni ezt a gyönyörű darabot.

Nyilas Misi, a debreceni collegium negyed gimn. tanulója. Komoly, gondolkozó gyerek, aki nem érzi jól magát tréfálgató, diákcsinnyekre könnyen kapható *kortársai* között. Vágyik a felnőttek közé, mert úgy érzi, hogy a nagyok mindég csak a jót cselekszik, mert ők már különbséget tudnak tenni jó és rossz között. Ezért vállal el aztán két *állást* és húz két *fizetést* is, mert így már ő is a felnőttek közé számít. S a felnőtt-rajongás ábrándját csak a nagy csalódások zivatara operálja ki ebből a végtelen idealizmusú naiv gyerekből.

Öröme nagyon rövid a *jó* felnőttek között. Rá kell jönnie, hogy a nagyoknak is meg vannak a maguk bajai és a felnőttek közt is vannak rossz emberek. Török úr ellopja tőle a reskontót, amivel kapcsolatban rengeteg kellemetlenség éri. Az egész iskolát felkavarja, hibáján kívül. Rendőrség keresi s a gimnázium fegyelmi tanácsa vallatóra fogja. S itt éri a másik nagy csalódás. A tanár urak, kikről édesanyja azt mondta, hogy jobban szeretik a gyerekeket, mint a szülők, mert az ő hivatásuk az, hogy vezessék, védjék, neveljék a gyerekeket, konok rosszindulattal és hanyag nemtörődömséggel bánanak a gyerekekkel. A gyermeki lélek rejtekeibe még csak nem is próbálnak behatolni, hanem ridegen, felelőtlenül, folyton „*bántják*“ az ártatlanokat. S a kis Nyilas szabadulni akar ebből a helyzetből, ott akarja hagyni Debrecent.

Csak az igazgató úr és Valkay tanár úr kivétel. Ők a nevelést tartják a tanár legszentebb hivatásának s ösztönszerűleg megérzik, hogy Misi nem követhetett el semmiféle bűnt. Az igazság csakugyan kitérnik. Misi ártatlan. Valkay tanár úr lemond állásáról s figyelmezteti a tanári kart, hogy tegye jóvá eddigi vétkét, más gyerekekkel szemben.

Körülbelül ez a darab magva. Ebből a rövid összegezésből is látszik, hogy a kis Nyilas mennyire központja, *hőse* az egész darabnak. Alakja tökéletesen bontakozik ki a felvonások alatt. Édesanyja, e védőangyal, féltő gonddal s meleg szívvel adott tanácsai és tanításai mindig ott lebegnek a darab levegőjében. Ha valami keserűség,

bánat éri, ha csalódik: mindig feljajdul belőle: „*édesanyám!*“ *Édesanyám*, ez az egy szó jelenti számára azt a lényt, akit a világon legjobban, az imádatig szeret. Jelenti a kiutat minden bajból, a jószágot, a szeretetet, az abszolút tekintélyt. És a Misi családi éneke, amit édesanyjától kapott örökségbe, folyton vívódik, küzd azzal az énnel, amit kezd kitermelni benne az emberek, a gyerekek, majd a felnőttek rosszasága, lélektelensége, meg nem értése, ami folyton hazugságba kergeti és kényszeríti a jó útról való letérésre. Meghatóak azok a jelenetek, amelyek e szörnyű vívódásokat varázsolják eléink, miknek eredménye a halálvágás, kimertülés, az összeroppanás.

* * *

Sokan mondták, s mondják is, hogy a XX. század a gyermek százada. S talán van is benne valami. Eltekintve azoktól a nagy pedagógiai reformoktól, azoktól az átértékelésektől, amiket a pszichológiai kutatások eredményeztek, az irodalom is egyre nagyobb szeretettel és lélekkel fordul a gyermek felé. Az önéletrajzregényeknek soha sem volt oly nagy divatja, mint most. Regényben, drámában egyre gyakrabban találkozunk pedagógiai problémákkal.

S a Móricz darabja ebből a szempontból is megbecsülhetetlen értéket jelent. Álarc nélkül tárja eléink azt a sok keserőséget, amit az iskola lelkelten pedagógiája ismertet meg vele. A Móricz darabja vádbeszéd a helytelenül értelmezett s lelkiismeretlenül teljesített tanári hivatás ellen. S akik olvassák és látják a darabot, bizonyára mindnyájan szívük mélyéből kívánják Valkay tanár úrral, meg az igazgató úrral együtt, hogy mielőbb jöjjön már el a modern, a XX. század szellemének egyedül megfelelő pedagógus tanártípus korszaka.

Ha az a rengeteg könnycsepp, ami a Nemzeti Színház előadásain a nézők szemébe settenkedik, valami tisztító záporként fogja átjárni a lelkeket, akkor Móricz Zsigmond ezzel a darabjával eljutott a nemzet és emberiségnevelő író szent hivatásáig

Színészeink. Régebbi időkben, mikor még a színészek ekhós szekereken járták a göröngyös országútat és a színészet tövises ösvényét, nagy önfeláldozás volt a színész élet. Szinte elszorúl az ember szíve, ha olvassa a velük történeteket. Kezdetleges színpadok, melyeket csűrőkben, fészerekben eszkaláltak össze, meg a közönség közönye, sőt csúfolódása, mely csak „komédiások“-nak nevezte őket, elég okot adott nekik a csüggedésre. Thalia papjainak akkor sem volt különbsoruk, mint most a vidéki szintársulatoknak. Igaz, hogy ez a meg-

állapítás nagyon kedvezőtlen a mai korra. A XX. század nagy kulturfőlényével dicsekvő embere itt sehogy sem tud felemelkedni a XIX. század eleji emberen. A színésztársulat vasúton utazik ugyan, de éppen úgy deficittel hagy el egy városkát, mintha gyalog ment volna oda. Ékesen szóló példa erre Tarr Béla szimpatikus társulata. Nagy reménységgel jöttek, támogatást vártak, teltházakat reméltek és előadásukat legtöbb esetben üres teremben vagy alig pár ember előtt játszották. Ha nem tudtak mindig elsőrangút produkálni, nem csoda. Ahhoz, hogy valaki jól játsszék, kedv kell. És ugyan mi adhatta volna e kedvet? Ha darabjaikban néhol túllépték is a szigorú erkölcsösség határát, csak keresték a kenyeret, mert nekik élniök is kell és különben is e darabok Pesten nagy sikereket arattak. Mi tudjuk méltányolni a társulatot. Egészen véve jó benyomást szereztünk róluk. Játékuk révén az utóbbi előadásokon sűrűbb látogatottságnak örvendett a színház, dehát ez nem sokat segített az anyagi hiányokon.]

— n.

~~~~~

Diákadomák.

X. testvérünknek napokon keresztül oly dagadt volt az arca, mintha nagyobb őszibarackot tartogatott volna a szájában. Mivel fájta a foga, megsokallotta, kihuzatta. Most már nyugodtan ült a padban. Valaki a IV. zsoltár 8. versét fordítja, mikor a figyelmes héber professzor észreveszi kollegánkon a változást. Megkérdezi, csak úgy mellesleg: X. úrnak már nem fáj a foga? Kollegánk, kinek esze bizonyára másutt járt, említeni haliván a nevét, neki kezd a 9-ik vers olvasásának: böszálóm jakhöddár eskköbáh vöisán. (Békességben fekszem le és legott elaluszom.)

Szóval már nincs semmi baja — vágja a professzor, aki úgy beszél a zsidót, mint a magyart.

*

Egy órán, észreveszi a kedélyes professzor, hogy X. kollegánk nem az előadásra ügyel, hanem olvas. Jó megfigyeléssel azt is észreveszi, hogy komoly könyvbe mélyedt, ezért nem is háborgatja, csak az óra végén kérdezi meg:

— Mondja X. úr, hol tart a „Fájdalmak emberé“-ben?

— „Az első szó“-nál.

A professzor azt vélvén, hogy a theológus menteni akarja magát, kissé felháborodottan kérdi: Hogyan?! Hisz egész órán olvasott! Igaz?! . . .

— Igen, nagytiszteletű úr, de az „első szó“, a fejezet címe, melyet most olvastam, — válaszol rendíthetetlen nyugalmú kollegánk.

*

Azt mondani sem kell, hogy a félelmek között legnagyobbak egyike a kollokviumi. Nem is csoda, hiszen jóelőre úgy lefestik a kérdező professzort, meg a lehetetlennél lehetetlenebb kérdéseket, hogy lúdbőrös lesz tőlük az ember háta. Ime, egy kollokvium története, melynek színhelyétől a história kollokviumot jelölik meg a tudósítások.

Olyan theológus kollokvál, a história újabbkorbeli részéből, aki előítélettel telten ül be a padba.

A professzor felteszi az első kérdést: — Beszéljen valamit Ritschl theológiai felfogásáról!

Mély hallgatás, csak belül fűti a fiút az indulat, aki előítélete beteljesedését látja a kérdésben.

— Na, nem megy? Akkor talán Trölsch theológiai felfogásáról valamit.

Ujabb hallgatás.

A professzor vár a feleletre, de mivel egy hang nem sok, annyit sem hall, kimondja a végzetes mondatot: úgy hiszem, végeztünk.

Felpattan a bosszankodó theológus: Nagytiszteletű uram, nekem az akadémiai szabályok értelmében, jogom van egy harmadik kérdéshez is.

— Helyes — bólint a professzor és már hangzik is a harmadik kérdés:

— Hasonlítsa össze Ritschl theológiai felfogását Trölsch theológiai felfogásával . . .

Hogy mi igaz belőle, mi sem, azt megállapítani a história feladata.

Hirek.

A Közlöny őszintén kíván minden olvasójának üdött és kellemes karácsonyt!

Benke Kálmánt, lapunk volt szerkesztőjét az ondi ref. gyülekezet egyhangulag lelkipásztorává választotta. Isten sikertnyújtó áldása kísérje munkásságában!

Elekes Imre gimn. igazgató a nov. 7-én Budapesten tartott Konventi Tankönyv-Bizottság ülésén, mint bizottsági tag vett részt, ahol tanügyi megbeszélések is történtek.

Az iskolai építkezések, egy pár hiánytól eltekintve, melyek egy-két hét leforgása alatt pótolva lesznek, befejeződtek. Az öreg épület is a legmodernebb csapos mosdókkal, fürdőhelyiségekkel és illemhelyekkel van ellátva. A tantermeket és egy pár internátusi szobát is gőz fűt. Tervbe vétetett az iskola kórházának is fürdő és mosdókkal való felszerelése. A modern élet követelménye végre itt is kielégülést nyer.

A főiskola tápintézetének Mudrány-termében rendezett mozgószínház megkezdte a tanulmányi filmek bemutatását. Érdeklődők olcsó helyárrakkal részt vehetnek.

Vakáció kezdődik f. hó 21-én s végződik január 5-én. Elekción 20-án d. u. 2 órakor. Első diák Csathó József, ki Putnokot választja.

Intőosztás volt f. hó 6-án. Talán meg fogják érezni az érdekelt kis és nagy diákok az adventi Ige diákvonatkozását. Máté 3:2.

Bethlen Gábor emlékünnepély. November 17-én emlékezett meg Főiskolánk Bethlen Gáborról a nagy fejedelemtől halálának 400

éves évfordulója alkalmával. A Mudrány-teremben tartott ünnepélyt a Főiskolai Kórus és a Tani-őképző-intézet együttes ének-kara nyitotta meg a Bethlen Gábor-P Nagy Zoltán: Feleljen nekünk, mennyből Szent Fiad... elnevelésével Megnyitó beszédet dr. Besseney Zénó országgyűlési képviselő tartott. Harmadik szám Kalmár Lajos I. é. th. szavalata volt, aki Áprily Lajos. A fejedelemezhez c. költeményét igyekezett a közönség szívéhez vinni. Utána Bihari: Rekvium fia halálára-t adták elő Szabó Ernő (I. hegedű), Boda Béla (II. hegedű), Kolozs Richárd (brácsa), Kovács Dezső (gordonka) művészi átérzéssel. Az emlékbeszédet vitéz Szabó Aladár Lajos főgimnáziumi tanár tartotta nagy hozzáértéssel Befejezésül a Főiskolai Kórus, Fichtner: XVIII. zsoltárát énekelte. — Az ünnepélyen nagyszámú közönség vett részt és a Lorántffy Zsuzsánna szoboralap javára kitett perselyek nagy megértésről tanuskodtak.

Az Országos Theologus Szövetség őszi kis gyűlését ez év november hó 21-én tartotta főiskolánkban. A kis gyűlésen megbeszélések történtek a jövő év júniusában Spatakon tartandó theologus konferenciára vonatkozólag. A tagsági díjat a gyűlés továbbra is 2 pengőben állapította meg. A közgyűlés által elhatározott konferencia-album kiadását fedezet hiányában mellőzi. A theologus üdülőtelepre való gyűjtést foko-

zottabb mértékben ajánlja. Az alapszabály átdolgozásával Hubay Lajos elnököt és Csathó József titkárt bizta meg. A gyűlés résztvevő tagjai meleg szeretettel és a boldog találkozás reményében váltak el egymástól. Az egymás megbecsülése és a jövő nagy feladatai együttes erővel való megoldásának lehetősége kezdte meg kibontakozását. Isten legyen segítségünkre!

A Kálvin János Kör-ben a theológus és tanítóképzős ifjak karöltve végzik áldásos munkájukat, melynek egyik főcélja a jövő lelkész és tanító közös egyházi és népnevelési munkára való előkészítés. Minden második hét szombatján felváltva az akadémián és a képző intézetben közös gyűléseket tartanak. November 23-án a képzőintézetben tartott gyűlésen többek között értékes előadást tartott Fonyad Dezső S. D. G. főtitkár a mai tanuló ifjúság állapotáról. A meghatottságig eleven színekkel ecselelte azokat a szomorú tényeket, amelyek fenyegető veszélyeként fogják körül a nagyvárosi főiskolai hallgatókat és rámutatott a szomorú állapot orvoslásának lehetőségére, amit az ifjúság nagy figyelemmel hallgatott és segítő készséggel vett tudomásul.

A Theologus Egyesület végzi rendes munkáját. A gyűlések fő témája szociális problémák megbeszélése a Szentírás szociális tanításai alapján.

A 134. sz. Hegyaljai Erő cserkészcsapat szépen sikerült táborzáró ünnepélyt rendezett f. hó 15-én. Derék munkájukért minden dicséretet megérdemelnek.

A 763. sz. „Sztáray” cserkészek egy síorsöt szerveztek és szorgalmasan készülnek téli táborukba, mely ez évben is Ó Hután

lesz. A csapat lelkes barátot nyert Ujszászy nagytiszteletű úrban. Dec. 1-én előadást tartott csapatunknak a külföldi cserkészetéről. Jó munkát!

A Comenius mozgószínház vezetősége jól válogatja filmjeit. Állandóan telt a ház. Legközelebb is jó darabok kerülnek előadásra. A közönség kényelmét akarja szolgálni legutóbb az összes székek átgyalulása. Különösen pár hét óta nagyon érdemes a látogatásra.

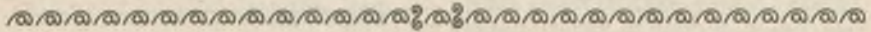
Pályatételek határideje nem sokára közeledik. Szeretnénk minél több pályamunkát látni. A kérdésekre sűrűbben is érkezhetnének a feleletek.

Ezúton mondunk köszönetet dr. Panka Károly képviselőházi főkönyvtárnok úrnak, a lelkes volt pataki diáknak, aki gyűjtésből 14 P t küldött a meghirdetett pályadíjalapra. Adakozók a következők: Dr. Panka Károly 2 P. Ragályi Géza, Bóna Lajos, dr. Moskovits Mór, Kiss Ernő, dr. Tóth Endre dr. Fodor Zoltán, vitéz dr. Somody János, Zsoldos Benő, Blaho Ede, Szüts Ernő, Törös Andor, Rásónyi Papp Gedeon 1 P. Az adományokért őszinte köszönet.

Előfizetés nyugtázás. Köszönettel nyugtázzuk a következő előfizetéseket: Nagy Béla Debrecen 10, Dr. Farkas Tivadar Bpest 8, Búza László Szeged, Janka Károly Cigánd, Dr. Nyomárkay Kázmér Bpest, Dr. Sasi Nagy Imre Pécs, Pédery Ilonka Mezőcsát, Pósa Péter Cserépfalu, Rácz Ilonka Bpest, Szekerkey Ilonka Spatak, Thuránszky László Bpest, Verebélyi Dezső Semjén, Zsoldos Benő Budapest 5 P. Dr. Battla Istvánné Spatak, Karászi Dezső Onod, Elek József Sajóbáony,

Fekete István Tiszadob, Móricz Zsigmond Bpest, Mezőssy László Zalkod, Sáfár István Laca, Rác Gábor Bpest, Danyi József Erdőbénye, Polányi Nándor Sajókaza, Barth Gyula Sajókaza, Brozorád Rezső Spatak, Szűcs András Gönc. Dr. Philipp Ernő Bpest, Nagy József Miskolc, Kovács Dezső Spatak, Kolláth Gyula Putnok, Ternyei István Fényeslitke, Vaizer Béla Bpest, Balogh Samu Tállya. Dr. Nagy Béla Bpest, Torgan

Gusztáv Miskolc, Veres Imre Taktaharkány, Farkas Dezső Beret, Blénessy János Jászberény, Molnár Irén Kocs 4 P, Dr. Várady Sándor Debrecen 3 P, Kovács Béláné Füzérradvány, Tóth József Göncruszka, Kocsis József Somhád, Béneyi Gyula Debrecen, Máthé Zoltán Ózd, Demeter József Bpest, Gyermek Magduska Spatak, Szentmártoni Dániel Borsod, Eröss Gyula Miskolc, Hodossy Béla Sp., Dobozy István Sp., 2 P.

Szerkesztői üzenetek.

K. L. Putnok. Szives sorait őszintén köszönjük. Ami érdem, nem a mi érdemünk. Az Úr az, ki munkálja az akarást az Ő jókedvéből. Alkalmos időben szivesen állunk rendelkezésére.

Leány előfizető. A felelet nagyon egyszerű: embere válogatja. Hogy ki megy ki legátusnak, csak a 20-án tartandó elekción mondja meg. Minden esetre pataki diák.

—i— **Sp, A** „perzselés“-re, „zsúfolás“-ra, „é-moll-ban játszás“-ra, „mártogatás“-ra, „porzsdás“-ra vonatkozólag csak személyesen, vagy levélben.

V. Szerencs. 1. A beígért cikket várjuk. 2. Novemberi számunkban lett volna aktuális, de az hamarosan megtelt és sokkal fontosabb dolgok is kimaradtak belőle. 3. Móricz Zsigmond a Tanári kar és az Ifjúság hívására jött el.

—m²—. 1. A kért dolog már ott van. 2. Lehetetlen. Üdv!

Kolléga, Debrecen. Theologusok által végzett szórványmunkák: tanyai istentiszteletek tartása, tanyai iskolákban hitoktatás, időnkénti pastorizáció.

i. Liszka. 1. Megígérni nem tudjuk, a Közlöny mögött nem áll olyan nagy anyagi fedezet. 2. 5 előfizető szerzése esetén ingyen példányt küldünk.

D. Ica S. 1. Ön túlzott „ideál“-ista, Pista kevésbbé. Fiuk számára nem oly égető probléma a szlv-ügy, mint amennyire az a lányoknál. 2. Ismeri, mit tanít a predestináció? — Béke!

Kétkedő. Hogy kötelez-e az Isten arra, hogy templomba járj? Sok minden mellett a saját lelked is kötelez erre. Leveled nem őszinte. Tudod, mi ez? — Önámítás!

Mindeneknek: Jó legátust! Jó legációt! Áldott ünnepet!

Kiadja: a főiskolai Ifjusági Egylet.

Kiadóhivatali főnök: Tóth Lajos II. é. hh.

Czeisler Izidor

divatáruháza

Sárospatak

(a Kossuth Lajos-utcán)

Állandó raktár: férfi-, női- és gyermek-harisnyák, zoknik, sapka, kalap, ernyők, katonai cikkek, csipkék, rövid-, és köttőtárak, illatszer, pipere, férfi- és női fehérműk.

Csicsery József

cserépkályhaüzeme

Sárospatak

mely Zemplénnvármegyében
a legrégebb és legnagyobb.
Alapított 1902-ben

Készít a sárospataki legfinomabb tűzálló kaolinból a legújabb modern stílusban és kivitelben mindenféle színben és nagyságban cserépkályhákat, kandallókat és takaréktűzhelyeket. - Továbbá ócska kályhajavítások, átráskások vidéken is gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Kályhámért 10 évi jótállást vállalok
Olcsó árak! Előzékeny kiszolgálás!

A m. kir. Koronaőrség szállítója!

Cím:

Csicsery József, kályhás
Sárospatak

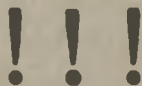
Kltüntetve Budapesten 1920-ban.

Koncz Ferenc

angol és francia cipész

Sárospatak,

(a református templomközben)

Megrendelésre készít elsőrendű férfi és női cipőket, csizmákat, varrott és szegezett talppal a leg egyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, melyekből állandó raktára is van. csakis elsőrendű anyagból, szolid árak mellett. Javítások gyorsan és gondosan eszközöltetnek.

MOLNÁR

JÓZSEF

ÚRI ÉS NŐI

FODRÁSZ

SÁROSPATAK

(Rákóczi uccán, a ref. egyház épületében.)

Pontos kiszolgálás

Diákság részére kedvezményes árak.

Legszebb ajándéktárgyak nagy választékban!

Joggal mondja az angol:
„Time Is Money“
(Az idő pénz.)

FONTOS Önnek, hogy tudja a pontos időt?

Keressen fel még ma és **kérje az „én” órámat** 3 hónapi próbaidőre. Meg fog győződni arról, hogy lehet olcsón és mégis **megbízhatóan pontos órája.**

Órák, mindennemű ékszerek, dísz tárgyak, **valódi ezüst** evőkészletek **kedvező részletfizetési feltételek mellett** kaphatók.

Spitz Pál

órák és ékszerész, **Sárospatak.** Vidékre **választékot** készséggel küldök!! **Varrógépek** és eredeti **Steyer Vaferrád kerékpárok** gyári raktára!

Sárospatak,

☞ a Patikaközben. ☞

pontosabban eszközölte nek
Dobozy István

*a diákság felkarolt borbély és fodrász-
mesterének modern műtermében.*

40 év óta áll fenn

**id. Szepessy István
sütődéje.**

Sárospatak legrégebb, legkedveltebb péküzlete.

Minden nap friss

péksütemények,
fehér és barna kenyerek.

Nyomatott a ref. főiskola könyvnyomdájában Sárospatakon.